

Sumatra zijn, door een sprong, de gele lipochromen tot roode geworden.

Ten slotte rekt zich de snavel van West naar Oost uit, is naar verhouding het kortst bij de noordelijke en het langst bij de zuidelijke rassen.

De Wieringermeerpolder in het broedseizoen van 1932,

(5de publicatie van de „Club van Zuiderzee-waarnemers”)

DOOR

P. G. OP DE COUL.

(met 1 tekstfiguur).

Een bezoek in het tweede bestaansjaar van de Wieringermeerpolder kwam ons na de verrassende resultaten van het vorig jaar (zie de waarnemingen van VAN DOBBEN, STRIJBOS en OP DE COUL in dit tijdschrift, 4, 1932, p. 115—119) alleszins gewenscht voor en zoo toog ik er deze zomer opnieuw heen met de bedoeling twee dagen aan de drooggelegde polder te besteden. In 1931 werd nl. alleen waargenomen aan de oost-(zee) zijde van de Meer en mogelijk bevonden zich ook elders nog belangrijke broedplaatsen, die me nu niet ontgaan zouden.

Bij mijn bezoek dan, 13 en 14 Juni, bleek dat vrijwel de geheele polder reeds door menschenhanden was bewerkt en voor broedvogels geen geschikt terrein meer vormde. In het N. W. deel der polder vindt men enorme graan- en hooivelden, waarboven een enkele maal een zingende leeuwerik, *Alauda arvensis* L., opsteeg en waar ik eenmaal een gele, *Motacilla f. flava* L., en eenmaal een witte kwikstaart, *Motacilla a. alba* L., waarnam, drie soorten die in dit gebied waarschijnlijk reeds broeden. Verder niets dan onafzienbare grauwe kleivlakten zonder eenig spoor van vogelleven.

Slechts één gebied bleek bij mijn bezoek nog onaangetast: een strook drassig land, gelegen langs de afsluitdijk Medemblickden Oever met een totale lengte van ± 6 K.M. en een gemiddelde breedte van ± 1 K.M. (zie kaartje!), waar VAN DOBBEN,

STRIJBOS en ik ook het vorig jaar waren geweest en waarvan bodemgesteldheid en flora reeds in genoemde aflevering van het „Orgaan” werd geschetst.

Om de volgende redenen ga ik nu nogmaals op dit gebied in:

- 1e. werd het in 1931 slechts op twee plaatsen onderzocht (zie kaartje: Terrein II en III 1931);
- 2e. is er, wat vogels betreft, eenige verandering opgetreden;
- 3e. is naar alle waarschijnlijkheid het volgend jaar reeds niets meer van dit eldorado over, zullen de honderden broedvogels zijn verdwenen en de Wieringermeer als ornithologisch gebied vrijwel een historisch begrip zijn.

Kort overzicht van de toestand in 1931.
Terrein I (zie kaartje). Waarnemer: VAN DOBBEN (2 Juli).
Kluut, *Recurvirostra avosetta* L.: eenige paren.
Strandplevier, *Charadrius a. alexandrinus* L.: zeer veel.
Bontbekplevier, *Charadrius h. hiaticula* L.: één paar.
Tureluur, *Tringa t. totanus* (L.): één paar.
Dwergstern, *Sterna a. albifrons* Pall.: groot aantal.
Vischdief, *Sterna h. hirundo* L.: $\pm$ 20 paren.

Terrein II (zie kaartje). Waarnemer VAN DOBBEN (2 Juli).
Kluut, *Recurvirostra avosetta* L.: meer dan 100 paren.
Vischdief, *Sterna h. hirundo* L.: honderden paren.

Terrein III (zie kaartje). Waarnemers: STRIJBOS en OP DE COUL (17 Juli).
Kluut, *Recurvirostra avosetta* L.: zeer talrijk.
Vischdief, *Sterna h. hirundo* L.: talrijk.
Scholekster, *Haematopus o. ostralegus* L.: broedvogel in zeker één paar.
Strandplevier, *Charadrius a. alexandrinus* L.: broedvogel?
Bontbekplevier, *Charadrius h. hiaticula* L.: broedvogel?

De toestand in 1932 (13 en 14 Juni).

Terrein I 1931 bleek verdwenen te zijn. Menschenhanden hadden hier de grond bewerkt. Slechts in het noordelijkste puntje van de polder alarmeerde nog een tureluur, *Tringa t. totanus* (L.), die daar moest broeden.

Alleen de genoemde strook tusschen Medemblik en Oude Zeug, waarin Terrein II en III 1931 gelegen zijn (zie kaartje) was nog onaangetast en vormde weer een ideale broedgelegenheid voor verschillende soorten. Slechts de op regelmatige afstand liggende stapeltjes draineerbuizen verrieden toekomstige werkzaamheden.

Hier trof ik broedend aan:

Kluut, *Recurvirostra avosetta* L., vrij regelmatig over het geheele gebied verspreid, op sommige plekken iets talrijker, druk-alarmeerd en schijn-broedhouding aannemend; ik vond bij zorgvuldig zoeken slechts twee voltallige legsels en enkele nesten in aanbouw! Schatting van totaal aantal paren was me niet mogelijk.

Vischdief, *Sterna h. hirundo* L., een kolonie van honderden paren op een bepaald deel van het gebied (op het kaartje ge-

streept aangegeven en ongeveer overeenkomend met Terrein II 1931). De nesten lagen vrij dicht opeen, vele op minder dan een meter van elkaar verwijderd. Het trof mij dat een deel der nesten keurig uit plantenmateriaal was samengesteld, een ander deel bestond uit een hoopje boormosselschelpen, zoodat men soms de twee eieren van een legsel in één groote schelp kon vinden. Hier en daar trof ik jongen aan, hoogstens eenige dagen oud. Elders in het gebied broedden slechts enkele paren.

Noordsche stern, *Sterna macrura* Naum., midden in de vischdiefkolonie trof me een kort hoog „titji-à”, en even later toen ik op een bepaalde plaats wat langer bleef staan, werd ik door één der sternen op felle wijze aangevallen. Het was duidelijk dat ik hier met *macrura* te doen had.

Dwergstern, *Sterna a. albifrons* Pall., slechts enkele paren in de vischdiefkolonie. Ik vond één nest.

Strandplevier, *Charadrius a. alexandrinus* L., een groot aantal met typische broedvogelgedragingen trof ik aan in de vischdiefkolonie. Ik vond geen eieren, wel nog leege nestkuiltjes.

Vergelijking met 1931.

Dwergstern, *Sterna a. albifrons* Pall. Merkwaardig is dat met het verdwijnen van Terrein I 1931 ook deze soort, die dáár toen alleen en in groote getale broedde, zoo goed als verdwenen is. De enkele paren in Gebied 1932 kunnen natuurlijk restanten hiervan, echter evengoed „nieuwelingen” zijn. Anders is het waarschijnlijk met de:

Strandplevier, *Charadrius a. alexandrinus* L., ook deze werd in 1931 met zekerheid alleen op Terrein I aangetroffen (zeer veel). Ik houd het ervoor dat alle paren die ik in Gebied 1932 aantrof, afkomstig zijn van Terrein I 1931. Waar deze twee broedplaatsen op vrij korte afstand van elkaar verwijderd zijn en ook de bodemgesteldheid volkomen hetzelfde was, lijkt me een dergelijke terreinverwisseling voor de hand liggend en verbaast het alleen dat niet ook *Sterna albifrons* daaraan heeft deelgenomen.

Bontbekplevier, *Charadrius h. hiaticula* L. In 1932 kon ik geen enkel broedpaar ontdekken, hoewel een groot aantal over de geheele lengte van het broedgebied werd aangetroffen, voedsel zoekend in de slikkigheid. Ook het broeden van de:

Scholekster, *Haematopus o. ostralegus* L., in 1931 op Ter-

rein III zeker één paar, kon in 1932 niet vastgesteld worden (in broedgebied geen enkele waargenomen).

Noordsche stern, *Sterna macrura* Naum., verscheen in 1932 op het tooneel in de vischdiefkolonie.

Een enkele opmerking voeg ik hieraan hoe: de hypothese van VAN DOBBEN over het ontstaan o.a. van de *Recurvirostra*-kolonie in de Meer (nl. dat ze op de voorjaarsstrek op een zoo buitengewoon geschikt terrein zouden blijven hangen en door hun broeddrijf zouden worden overweldigd) wil er bij mij nog niet goed in. Wanneer een kolonie op dergelijke wijze ontstaan zou zijn, verwachten we reeds in het vestigingsjaar en vanzelfsprekend ook de jaren daarna een normale broedbegin tijd. Bepalen we ons even alleen tot de kluut, *Recurvirostra avosetta* L., dan is het zeer opvallend dat ik, medio Juni, bij zorgvuldig zoeken op het groote aantal aanwezige paren slechts nog enkele nesten vond!, de geheele klutenbevolking hier dus m.i. bijzonder laat was ingevallen. Hoewel ik hier zelf niet verder op wil ingaan, blijft de kwestie van areaaluitbreiding zeker nog een moeilijk probleem en de moeite van een uitgebreide studie zeker waard!

Tot slot een enkel woord over elders in de polder broedende vogels en over de niet-broedvogels, die ik waarnam. Ik noemde reeds leeuwerik, *Alauda a. arvensis* L., gele, *Motacilla f. flava* L., en witte kwikstaart, *Motacilla a. alba* L. Daarbij komt een zingende graspieper, *Anthus p. pratensis* L., dicht bij Medemblik in het gras van de afsluitdijk. De enkele huizen en embryonale dorpen die ik op mijn tocht dwars door de Meer ontmoette, herbergden waarschijnlijk alleen nog maar huismussen, *Passer d. domesticus* L.

Langs de afsluitdijk Medemblik-den Oever werden nog waargenomen: regenwulp, *Numenius p. phaeopus* L. 1 ex. op beide dagen; bonte strandlooper, *Calidris alpina* subsp.? enkele ex. in zomerkleed; bontbekplevier, *Charadrius h. hiaticula* L., groot aantal langs de geheele broedstrook; scholekster, *Haematopus o. ostralegus* L., 1 ex. bij den Oever; kemphaan, *Philomachus pugnax* (L.), overal troepjes (soms meer dan 100) voedsel zoekend in het slik langs het broedgebied — ook in 1931 op 2 Juli en op 17 Juli waargenomen — wat duidelijk op overzomeren wijst. Ik moet er bij voegen dat ik slechts eenmaal een goed ontwikkelde kraag zag en dat er nergens van vechten

sprake was. Verder: slobbeend, *Spatula clypeata* (L.), enkele in ondiepe plassen langs de dijk; wilde eend, *Anas p. platyrhynchos* L. en wintertaling, *Anas c. crecca* L., groote troepen op dezelfde plaatsen; bergeend, *Tadorna tadorna* (L.), 1 ex. tusschen de andere eenden¹⁾; kapmeeuw, *Larus r. ridibundus* L., en zilvermeeuw, *Larus a. argentatus* L., gering aantal; groote stern, *Sterna s. sandvicensis* L., 1 ex. boven afsluitdijk; aalscholver, *Phalacrocorax carbo sinensis* (Shaw & Nodder), enkele ex.

SUMMARY.

The article gives a description of a visit to the „Wieringermeerpolder” (the first reclaimed part of the Zuider-Sea) in the breeding-period of 1932, followed by a comparison with the situation in 1931.

On a strip of territory (see for this the little map on pag. 14) — a very fine breeding-opportunity — was found: *Recurvirostra avosetta* L., a great number of pairs. *Charadrius a. alexandrinus* L., a great number, likely coming from a breeding-place in the north of the polder (see little map, Terrein I 1931), which has now disappeared.

Sterna h. hirundo L., a colony of some hundreds of pairs. *Sterna macrura* Naum., one pair between *hirundo*. *Sterna a. albifrons* Pall., only a few pairs near the *hirundo*-colony (last year a great number in the north of the polder, Terrein I 1931).

The question about the origin of the different breeding-arts and colonies (already discussed by VAN DOBBEN in this paper 4, 1932, p. 115—119) is still not cleared-up.

SLOTERDIJK, Juni 1932.

De kauw, *Coloeus monedula spermologus* (Vieill.), als holbewoner,

DOOR

A. B. WIGMAN.

(met plaat 2)

Begin Mei 1932 bezochten wij een terrein op „Het Deelerwoud”, eigenaar de heer H. M. A. LEBRET te Oosterbeek en

¹⁾ Noot van de Redactie. De heer J. G. VAN MARLE deelde mij 27 Juni j.l. (in litteris) mede, dat hij een donsjong van de bergeend had ontvangen, dat doodgevonden was aan het „Amstelmeer” langs de afsluitdijk Wieringen-N. Holland.